

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **A.H.**

skazanego z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2019 r., w trybie art. 535 § 3 k.p.k. kasacji obrońcy skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...], zmieniającego wyrok w części, w pozostałym zakresie utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 30 października 2017 r., sygn. akt XIV K [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego A.H. z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. P., Kancelaria Adwokacka w T., kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych),
w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 30 października 2017 r., sygn. akt XIV K [...], uznał oskarżonego A.H. winnego czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i wymierzył mu karę 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Tym samym wyrokiem Sąd Okręgowy uznał A.H. za winnego czynów: z art. 157 § 1 i 3 k.k. i za to wymierzył mu karę 10 miesięcy

pozbawienia wolności, z art. 178a § 1 i 4 k.k. i za to wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, z art. 270 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, z art. 222 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; z art. 224 § 2 k.k. w zb. z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy połączył orzeczone wobec oskarżonego A.H. jednostkowe kary pozbawienia wolności i orzekł karę łączną 10 lat pozbawienia wolności. Ponadto orzeczono środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 4 lat oraz świadczenia pieniężnego. Oskarżony A.H. został uniewinniony od popełnienia czynu z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...], sygn. akt II AKa [...], po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, zmienił zaskarżony wyrok ustalając, że czyn przypisany oskarżonemu w punkcie I wyroku polegał na tym, że w dniu 30 września 2014 r. w miejscowości T., działając umyślnie zadał K.K. cztery ciosy nożem w plecy i klatkę piersiową, powodując obrażenia ciała w postaci dwóch ran kłutych klatki piersiowej, okolicy łopatkowej lewej oraz okolicy pachowej tylnej, z których jedna penetrowała do lewej jamy opłucnej i spowodowała powstanie odmy opłucnej, rany klutej brzucha, bez uszkodzenia otrzewnej, a nadto ran ciętych ręki prawnej, które to obrażenia (rana kluta klatki piersiowej penetrująca do jamy opłucnej) spowodowała u pokrzywdzonego ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, zakwalifikował go z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i za ten czyn wymierzył oskarżonemu karę 5 lat pozbawienia wolności. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Sąd II instancji połączył orzeczone wobec oskarżonego kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 6 lat pozbawienia wolności.

Od powyższego wyroku kasację złożył obrońca skazanego A.H., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając rażące naruszenia prawa, mogące mieć wpływ na jego treść, tj.:

„1) obrazę przepisów postępowania tj. art. 4, art. 5 § 2, art. 7 kpk, poprzez uznanie, iż zgromadzone w niniejszej sprawie materiały dowodowe pozwalają

na przyjęcie, iż A.H. dopuścił się popełnienia czynów opisanych w pkt I, II, IV, VI-X części wstępnej wyroku Sądu I instancji, a w szczególności odnośnie czynu z pkt I poprzez uznanie, iż nie zaszły przesłanki pozwalające na zastosowanie instytucji obrony koniecznej, podczas gdy prawidłowa i całościowa ocena materiału dowodowego dokonana zgodnie z prawidłami logiki i zasadami doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, że skazany jest niewinny popełnienia ww. czynów, a w szczególności odnośnie czynu opisanego w pkt 2 zaskarżonego wyroku, iż działał w ramach obrony koniecznej;

- 2) obrazę prawa materialnego w zakresie czynu opisanego w pkt 2 zaskarżonego wyroku w postaci art. 29 kk poprzez jego niezastosowanie, mimo że należało uznać, że oskarżony nie popełnił przestępstwa, gdyż dopuścił się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca odpowiedzialność w postaci obrony koniecznej [tzw. błąd co do kontratypu]”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Rejonowej w T. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, w rozumieniu art. 535 § 2 k.p.k., a zatem została oddalona na posiedzeniu.

Odnosząc się do zarzutów kasacji wskazać trzeba, że ich istota zmierza przede wszystkim do podważenia prawidłowości ocen materiału dowodowego i ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, w zakresie w jakim Sądy te nie podzieliły stanowiska obrony co do działania oskarżonego w warunkach obrony koniecznej. Podniesione zarzuty rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego i prawa materialnego stanowią w istocie próbę wywołania kolejnej, trzecioinstancyjnej oceny dowodów i ustaleń faktycznych. Przypomnieć tymczasem należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko orzeczeniu wydanemu przez sąd odwoławczy

na skutek rozpoznania środka odwoławczego. Postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma kontrolę odwoławczą. W toku tego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary (por. m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2017 r., IV KK 276/17). Celem postępowania kasacyjnego jest natomiast wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia.

Przedmiotem kontroli kasacyjnej jest prawidłowość postępowania odwoławczego. Skarżący nie sformułował w tym zakresie prawidłowo zarzutów kasacyjnych, albowiem nie powiązał ich z zakresem kontroli odwoławczej. Ustawodawca precyzyjnie tymczasem określił, jakie wymogi musi spełniać rzetelna kontrola odwoławcza, nakładając w art. 433 § 2 k.p.k. na sąd rozpoznający apelację od wyroku obowiązek „rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym”. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie podkreślał, że przepis art. 433 § 2 k.p.k. ma charakter bezwzględny i nakazuje sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów zawartych w środku odwoławczym, zaś pominięcie niektórych z nich, czy też odniesienie się do nich jedynie ogólnikowo, bez podania konkretnych i rzeczowych argumentów, dla których nie zostały uwzględnione, stanowi naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. (por. m.in. następujące wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2018 r., IV KK 358/17; z dnia 12 marca 2018 r., II KK 382/17, z dnia 13 grudnia 2017 r., II KK 304/17). Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy należy stwierdzić, że kontrola odwoławcza przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny, także w zakresie badania prawidłowości dokonanej oceny dowodów oraz podstaw oceny prawnej przypisanego skazanemu zachowania, spełniała wymogi art. 433 § 2 k.p.k. z zw. z art. 457 § 3 k.p.k., była przeprowadzona rzetelnie i poprawnie. Sąd Odwoławczy rozważył należycie wszystkie zarzuty zawarte w apelacji i dał temu wyraz w pisemnym uzasadnieniu swojego wyroku.

Odnosząc się ponadto do zarzutu podniesionego w pkt 1 kasacji, związanego z zarzuconym rażącym naruszeniem art. 4, art. 7 i art. 5 § 2 k.p.k. pamiętać należy, że Sąd II instancji utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego w zakresie czynów przypisanych w pkt II, III, VI, VIII i IX wyroku, zaś w/w wyrok zmodyfikował jedynie częściowo w ten sposób, że w miejsce czynu przypisanego w pkt. I wyroku, a kwalifikowanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przyjął, iż czyn ten wyczerpuje dyspozycję art. 156 § 1 pkt 2 k.k. Orzeczenie reformatoryjne zostało wydane zatem tylko we wskazanym wyżej zakresie i tylko w odniesieniu do jednego z czynów. Tymczasem, zarzut opierający się na naruszeniu art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k., skarżący odnosi do wszystkich przypisanych czynów, w sytuacji, gdy Sąd Apelacyjny nie dokonywał w tym zakresie żadnych własnych ustaleń oraz nie przeprowadzał w tym zakresie dowodów. Podnosząc zatem zarzut naruszenia przepisu art. 7 k.p.k. w odniesieniu od oceny czynów z pkt II, III, VI, VIII i IX wyroku autor kasacji pomija fakt, że Sąd II instancji nie prowadził żadnego postępowania dowodowego i nie dokonywał w tym zakresie oceny materiału dowodowego. Skarżący powielił w tym zakresie w skardze kasacyjnej jedynie argumenty, które wysunął już uprzednio w apelacji. Do wszystkich tych argumentów Sąd Apelacyjny ustosunkował się w sposób należyty, m.in. co do prawidłowości oceny materiału dowodowego, w tym co do odmiennego przebiegu zdarzeń czy ustaleń kto miał pomawiać oskarżonego oraz oceny wiarygodności zeznań świadków, spełniając w tym zakresie w sposób oczywisty wymogi z art. 457 § 3 k.p.k. Ponowne sformułowanie tych samych zarzutów w kasacji uznać należy za oczywiste nierozumienie istoty nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Przypomnieć w tym miejscu należy konsekwentne stanowisko Sądu Najwyższego, że zarzuty podniesione pod adresem orzeczenia sądu I instancji podlegają rozważeniu przez sąd kasacyjny tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne dla należytego rozpoznania zarzutów stawianych zaskarżonemu w tym nadzwyczajnym trybie orzeczeniu sądu odwoławczego. Nie można ich więc rozpatrywać w oderwaniu od zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego, nie jest bowiem funkcją kontroli kasacyjnej ponowne - "dublujące" kontrolę apelacyjną - rozpoznawanie zarzutów stawianych przez skarżącego orzeczeniu sądu I instancji. Ewentualne

stwierdzenie zasadności zarzutów nawiązujących do wad orzeczenia sądu a quo ma znaczenie wyłącznie jako racja ewentualnego stwierdzenia zasadności i uwzględnienia zarzutów odniesionych do orzeczenia sądu ad quem. Jedynie to ostatnie może bowiem zostać zaskarżone kasacją (por. np. wyrok SN z 28 listopada 1996 r., III KKN 148/96, OSNKW 1997, z. 1-2, poz. 12 i cały szereg dalszych judykatów). W konsekwencji, w ocenie Sądu Najwyższego, takie sformułowanie zarzutu jest w sposób oczywisty pozbawione podstaw.

Niezależnie od powyższego, w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. dostrzec należy, że modyfikując rozstrzygnięcie Sądu I instancji Sąd Apelacyjny odniósł się na podstawie przeprowadzonych dowodów i ustalonego stanu faktycznego szczegółowo i wszechstronnie także do kwestii możliwości przypisania oskarżonemu działania w stanie obrony koniecznej. Rozważając kontekst sytuacyjny zdarzenia i szereg okoliczności dotyczących zajścia pomiędzy K.K. a A.H., wykluczył występowanie po stronie tego ostatniego zamiaru zabójstwa. Jednocześnie ustalenia te pozwoliły Sądowi odwoławczemu na stwierdzenie u skazanego świadomości, że jego zachowanie może co najmniej spowodować ciężki uszczerbek na zdrowiu pokrzywdzonego i że z takim stanem rzeczy oskarżony się godził. Stanowisko zawarte w kasacji, stanowiące powtórzenie zarzutów apelacyjnych także w tym zakresie, nie podważa trafności wnioskowań Sądu II instancji albowiem sprowadza się w istocie jedynie do forsowania w dalszym ciągu tezy o rzekomo podjętych działaniach obronnych, a nie odwetowych ze strony A.H., które doprowadziły do wystąpienia skutku z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. Skarżący odwołując się, do podobnych jak w apelacji, argumentów usiłuje zatem w istocie pod pozorem zarzutów kasacyjnych zaprezentować przebieg zdarzeń w sposób jak najbardziej korzystny dla skazanego, zapominając przy tym o jednoznacznych w wymowie dowodach ujawnionych w sprawie i uznanych za wiarygodne.

Co więcej, przypomnieć należy, że zarzuty dotyczące naruszenia przepisów art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. mają, ze względu na ich treść, charakter rozłączny. Dopiero zatem w sytuacji, gdy Sąd przeprowadzi postępowanie w sposób pełny, kompletny i podda zebrane dowody ocenie spełniającej rygory art. 7 k.p.k., może dojść do zastosowania zasady z art. 5 § 2 k.p.k. Nastąpić to może jedynie wówczas, gdy przeprowadzona ocena dowodów potwierdzi istnienie niedających

się usunąć wątpliwości. Równocześnie, przepis art. 5 § 2 k.p.k. dotyczy wątpliwości, jakie może powziąć Sąd orzekający, a nie strona. W okolicznościach niniejszej sprawy i w ustalonym stanie faktycznym, w tym w świetle ustaleń dotyczących zadawania ciosów nożem w plecy oddalającego się pokrzywdzonego oraz kolejnych ciosów nożem, samego użycia przez oskarżonego noża, momentu w jakim podjął swoje działanie, brak było w ocenie Sądów obu instancji wątpliwości, co do braku podstaw do uznania wystąpienia stanu obrony koniecznej. Nie zaistniał więc stan, w którym niedające się usunąć wątpliwości rozstrzygnięte zostały na niekorzyść oskarżonego. W tych okolicznościach zarzut naruszenia art. 5 § 2 k.p.k. w zakresie ustaleń dotyczących odpowiedzialności oskarżonego za czyn przypisany mu w pkt. I wyroku Sądu Okręgowego uznać należało w tym zakresie za oczywiście bezzasadny.

Odnoszą się zaś do zarzutu obrazy art. 4 k.p.k., przypomnieć trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie prezentowany jest pogląd, iż zarzut obrazy prawa procesowego powinien opierać się na naruszeniu norm tworzących konkretne nakazy lub zakazy, a nie norm o charakterze ogólnym, taki zaś charakter mają właśnie np. art. 2 § 2 k.p.k. i art. 4 k.p.k. (tak np. SN w postanowieniu z 16 marca 2001 r., V KKN 19/99, LEX nr 51668; SN w postanowieniu z 21 grudnia 2001, III KKN 443/98, LEX nr 52010). Brak tego związku przesądza o oczywistej bezzasadności zarzutów w kontekście naruszenia art. 4 k.p.k.

Z kolei wskazany w pkt 2 kasacji zarzut stanowi w swojej treści powtórzenie argumentacji zaprezentowanej w punkcie 3 apelacji od wyroku Sądu I instancji. Do tych zarzutów w sposób wyczerpujący odniósł się w swoim uzasadnieniu Sąd II instancji, starannie, wnikliwie i wszechstronnie wskazując powody, dla których argumentacja apelującego jest w tym zakresie chybiona (zob. s. 22-33 uzasadnienia). Zarzuty te po raz kolejny podnosi skarżący, próbując przenieść kontrolę apelacyjną do sądu kasacyjnego i doprowadzić do trójinstancyjnej kontroli wyroku w zakresie przyjętych ustaleń faktycznych. Przesądza to o oczywistej bezzasadności tak powielonego zarzutu. Zauważyć jednocześnie należy, że zarzucane w kasacji naruszenie prawa materialnego polegać powinno na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest

na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można skutecznie stawiać zarzutu rzekomego naruszenia prawa materialnego, w sytuacji, gdy jak w niniejszej sprawie wadliwość orzeczenia wynikać ma z oparcia go na błędnych ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę tego orzeczenia lub na naruszeniu przepisów procesowych (do których wprost odnosi się skarżący w zarzucie 1 kasacji). Obrońca, formułując w niniejszej sprawie zarzut rzekomego naruszenia prawa materialnego, stara się jednocześnie podważyć poczynione ustalenia faktyczne, które w jego ocenie powinny być odmienne i winny prowadzić do ustalenia, że działanie skazanego było zachowaniem wykluczającym bezprawność czynu. W tym zakresie zarzut ten zmierza więc w istocie do podważenia ustaleń faktycznych, co w kasacji z powodów wskazanych już wyżej uznać należy za niedopuszczalne.

Wskazane wyżej okoliczności razem wzięte przesądzają o oczywistej bezzasadności kasacji.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu w postępowaniu kasacyjnym oparte zostało na przepisach art. 637a k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. O wynagrodzeniu za obronę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, orzeczono na podstawie § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 17 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.